

Η Επανάσταση του Ολύμπου [19 Φεβρουαρίου 1878]

Γονική Κατηγορία: [Ιστορική Βιβλιοθήκη](#)

Κατηγορία: [Ελληνική Επανάσταση 1821 - Σύσταση Ελληνικού Κράτους](#)

Δημοσιευμένο στις Πέμπτη, 19 Φεβρουάριος 2015 12:00

Από τον/την Ευάγγελος Κωφός

Προβολές: 3

Είς τās Αθήνας ή Κεντρική Επιτροπή και ιδιαίτέρως ό Πρόεδρος Παύλος Καλλιγάς και ό Ταμίας Μιχαήλ Μελάς εύρίσκοντο εις στενήν έπαφήν μέ τον Άλέξανδρον Κουμουνοδούρον και τον Χαρίλαον Τρικούπην, Υπουργούς Εσωτερικών και Εξωτερικών αντιστοιχως εις τήν Οΐκουμενικήν Κυβέρνησιν, προς συντονισμόν τών ενεργειών της επιτροπής. Αί ένέργειαι των απέσκόπουν εις τήν ταυτόχρονον έξέγερσιν της Κρήτης, Ηπείρου, Θεσσαλίας και Μακεδονίας. Από του Ιανουαρίου, όμως, τό έργον της διεξαγωγής της Μακεδόνικης έπαναστάσεως ανετέθη εις Έπιτροπήν Μακεδόνων άποτελουμένην εκ προσωπικοτήτων μακεδονικής καταγωγής.

Ή Επιτροπή Μακεδόνων — ή Μακεδόνικη Επιτροπή — ένήργεε ως εντολοδόχος της Κεντρικής, εις τήν οποίαν άλλωστε ανήκον δύο εξέχοντα μέλη της, οι δικηγόροι Στέφανος Δραγούμης — ιθύνων νους της επιτροπής — και Λεωνίδας Πασχάλης. Τα άλλα τρία μέλη ήσαν ό Ιωάννης Πανταζίδης, καθηγητής Πανεπιστημίου, ό Γεώργιος Παπαζήσης, ιατρός, και ό Νικόλαος Χαλκιόπουλος, καθηγητής. Τήν ύψηλήν έποπτείαν διετηρεί ή Κεντρική Επιτροπή, ή οποία και διέθετε εις τήν Μακεδονικήν χρήματα, όπλα και πολεμοφόδια αναλόγως τών αναγκών.

Ωσαύτως, οσάκις άνέκυπτον θέματα, χρήζοντα κυβερνητικής εγκρίσεως επί ανωτάτου επιπέδου, έμεσολάβει ό Παύλος Καλλιγάς ή έτερος αξιωματούχος τής Κεντρικής. Ό Λεωνίδας Βούλγαρης άπεκλείσθη τής Μακεδόνικης Επιτροπής θεωρηθείς ακατάλληλος, λόγω τών....

....φιλικών σχέσεων του μέ τούς Σλάβους. Έν τούτοις, διαπνεόμενος και ούτος υπό πατριωτικών αισθημάτων, εύρίσκετο συνεχώς εις έπαφήν και συνεργασία μετὰ του Παύλου Καλλιγά και ετέρων μελών τής Κεντρικής Επιτροπής.

Δυσανασχετών προφανώς διά τον παραμερισμόν του και διά τήν άργοπορίαν λήψεως κυβερνητικής αποφάσεως δι' ένοπλον επέμβασιν τής Ελλάδος, απεφάσισε νά δράση μόνος. Συνεννοηθείς μετὰ τών Π. Καλλιγά και Μ. Μελά, χωρίς όμως νά τούς ενημέρωση πλήρως επί του σκοπού του, έπεβίβάσθη τήν 26.12.77/7.1.78 πλοίου επί κεφαλής 150μελοϋς σώματος μέ σκοπόν νά άποβιβασθή εις τήν παραλίαν Όλύμπου – Κατερίνης, νά συνενωθή μετὰ τών εκεί ευρισκομένων εντοπιών οπλαρχηγών και νά έξεγείρη τήν Μακεδονίαν εις έπανάστασιν. Σφοδρά όμως θαλασσοταραχή εις τά ανοικτά τής παραλίας Λιτοχώρου τον ήνάγκασε νά έπιστρέψη και νά αποβίβαση τό σώμα εις την περιοχήν Πηλίου, ένώ ό ίδιος επανέκαμψεν εις Αθήνας

Τὴν ἰδίαν περίοδον ἡ Επιτροπὴ τῶν Μακεδόνων εἶχεν ἀποστείλει ἀνθρώπους τῆς εἰς πολλὰ ἐπαρχιακὰ κέντρα τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεάς, διὰ νὰ στρατολογήσῃ ἐθελοντάς. Κυρίως δὲ αἱ προσπάθειαι ἐστράφησαν εἰς τὴν Ἀταλάντην καὶ Εὐβοίαν, ἐνθα εὐρίσκοντο ἐγκατεστημένοι ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, πολλοὶ πρόσφυγες ἐκ Μακεδονίας. Ἡ προθυμία τῶν ἀπογόνων τῶν Μακεδόνων πολεμιστῶν τοῦ 1821 νὰ καταταγῶν εἰς τὰ σχηματιζόμενα σώματα εἶναι ἐνδεικτικὴ τοῦ διαπύρου πόθου τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας, ἀκόμη καὶ τῶν μακρὰν αὐτῆς ευρισκομένων, νὰ ἐργασθῶν καὶ νὰ πολεμήσῃ διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς

Αἱ προετοιμασίαι διεκόπησαν πρὸς στιγμὴν μὲ τὴν εἴσοδον εἰς Θεσσαλίαν καὶ τὴν αἰφνιδίαν ἀνάκλησιν τοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ μόνον ἐπὶ διήμερον. Ὁ πρωθυπουργὸς Ἀλέξανδρος Κουμουνδούρος ἀντιληφθεὶς ὅτι ἀνακαλούμενον τοῦ στρατοῦ ἐκ Θεσσαλίας ἢ Ἑλλάδος οὐδεμίαν διαπραγματευτικὴν ἰσχύιν θὰ εἶχεν ἐνώπιον τοῦ μέλλοντος νὰ συνέλθῃ Ἐυρωπαϊκοῦ Συνεδρίου, ἀπεφάσισε, παρὰ τὰς πιέσεις τῶν Δυνάμεων, νὰ προκαλέσῃ ἐξεγέρσεις εἰς τὰς υπόδουλους ἐπαρχίας.

Ἀπὸ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἡ διετής προπαρασκευαστικὴ προσπάθεια ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ σάρκα καὶ οστά. Τὴν 15/27.2.78 ἀναχωροῦν ἐξ Ἀττικῆς τὰ ἀτμόπλοια «Ἰὼδα» καὶ «Βυζάντιον» μεταφέροντα ἐκστρατευτικὸν ἑπαναστατικὸν σῶμα 500 ἀνδρῶν περίπου ὑπὸ τὸν Λοχαγὸν Κοσμᾶν Δουμπιώτην «Ἀρχηγὸν τῆς εἰς Ὀλυμπον στρατείας»

Τὸ σῶμα ἀπεβιβάσθη εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτόχωρου τὴν νύκτα **τῆς 15-16 Φεβρουαρίου. Εἰς τὰς 19.2/3.3.78**, ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπεγράφε-το ἡ Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὑψοῦτο εἰς Λιτόχωρον ἡ σημαία τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀπεστέλλετο εἰς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκῃ προξένους προκήρυξις τῆς «Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας» διαδηλοῦσης τὴν ἀπόφασιν τῶν Μακεδόνων νὰ ἀγωνισθῶν διὰ τὴν ἐνωσίν των μετὰ τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀπόβασις τοῦ σώματος τοῦ Δουμπιώτου εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Λιτόχωρου προεκάλεσε τὴν γενικὴν κινητοποίησιν τῶν κατοίκων τῶν χωριῶν τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῶν Πιερίων. Ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἐσχηματίσθη τοπικὴ κυβερνήσις, ἀποκληθεῖσα «Προσωρινὴ Κυβέρνησις τῆς Μακεδονίας», μὲ Πρόεδρον τὸν ἐκ Λιτόχωρου ἱατρὸν Εὐάγγελον Κοροβαγκόν.

Ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας τὸ Λιτόχωρον, τὰ χωριά τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὸ Φρούριον τοῦ Πλαταμῶνος περιήλθον εἰς χεῖρας τῶν ἐπαναστατῶν. Ἡ Κατερίνη δὲ παρῆμεινεν ὑπὸ τὸν ἐλεγχὸν τῶν Ὀθωμανῶν. Ὁ Δουμπιώτης, προφανῶς ἐκ κακοῦ υπολογισμοῦ, ἀφέθη νὰ ὀδηγηθῆ εἰς διαπραγματεύσεις διὰ τὴν παράδοσιν τῆς κωμοπόλεως αὐτῆς καίτοι εἶχεν ἀντιληφθῆ ὅτι οἱ Ὀθωμανοὶ τῆς Κατερίνης καὶ ὁ Νικόλαος Μπίτσος, ἀδελφὸς τοῦ Διερμηνέως τοῦ Ἀγγλικοῦ Προξενείου Θεσσαλονίκης, προσεπάθουν διὰ τῶν διαπραγματεύσεων νὰ κερδίσουν χρόνον μέχρις ὅτου ἀφίχθῶν τουρκικαὶ ἐνισχύσεις.

Εἰς τὸν Κολινδρὸν ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρος Νικόλαος, μὲ τὴν σύμπρασιν τῶν ὀπλαρχηγῶν Βαγγέλη Χοστέβα καὶ Παναγιώτη Καλογήρου ἀνεπέτασαν τὴν σημαίαν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐντὸς ολίγου ὀλόκληρος ἡ περιοχὴ Κυλινδρου – Πιερίων ευρέθη ἐν ἐξεγέρσει. Τὰ ὅπλα, τὰ ὅποια εἶχε προσκομίσει ὁ Δουμπιώτης, διενεμήθησαν εἰς τοὺς προστρέξαντας χωρικοὺς. Ἀπεδείχθησαν ὅμως τελείως ἀνεπαρκῆ. Ἐκατοντάδες ἦσαν οἱ χωρικοὶ οἱ ὅποιοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀπέλθῶν εἰς τὰς οικίας των ἀόπλοι καὶ νὰ στερήσῃν τοιοῦτοτρόπως τὴν Ἐπανάστασιν πολυτίμου ἀνθρωπίνου δυναμικοῦ

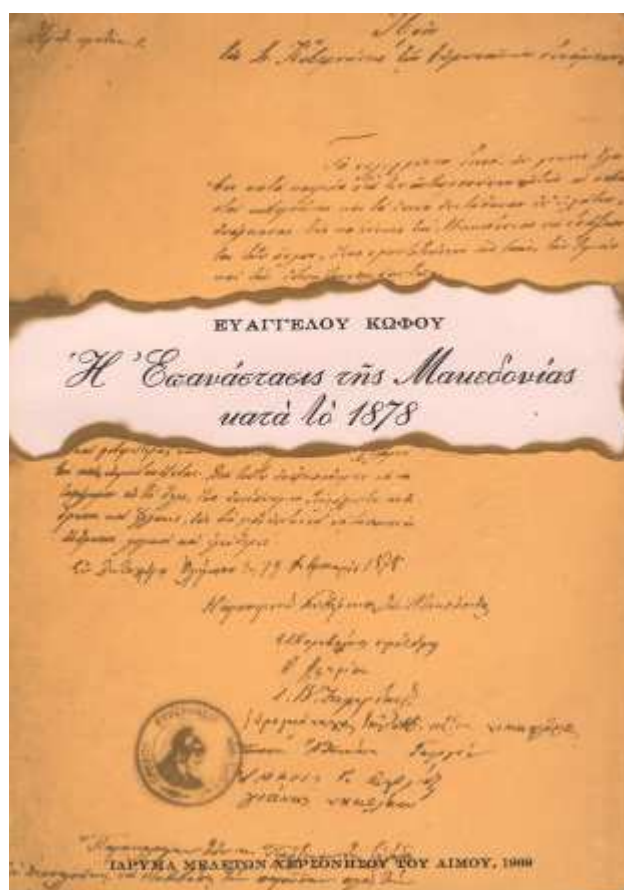
Ἡ μὴ ἐγκαιρὸς κατάληψις τῆς Κατερίνης, ἡ ἔλλειψις ἱκανοῦ ἀριθμοῦ ὀπλων καὶ ἡ ἀπερίσκεπτος ἐνέργεια τοῦ Δουμπιώτου νὰ διάσπασῃ τὰς δυνάμεις του καὶ νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῆς μακρινῆς Τόχovas, ἀντρον τῶν Κιρκασίων, οἱ ὅποιοι ἐπὶ ἔτη κατεδυνάστευαν τοὺς χωρικοὺς, ἀπέβησαν ὀλέθρια τακτικὰ σφάλματα. «Ἡ Τουρκικὴ Διοίκησις Θεσσαλονίκης, εὐθύς ὡς ἀνηγγέλη ἡ ἀπόβασις σώματος Ἑλλήνων ἐθελοντῶν, μετεκάλεσε τὸν εὐρίσκόμενον εἰς Κόσσοβον Στρατηγὸν Ἀσσάφ πασάν καὶ τοῦ ἀνέθεσε τὴν καταστολὴν τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἐντὸς ολίγου σημαντικαὶ στρατιωτικαὶ δυνάμεις συνεκεντρώθησαν διὰ ξηρὰς καὶ θαλάσσης εἰς τὴν περιοχὴν Κατερίνης, ἐνῶ τουρκικὰ ἀποσπάσματα ἐκ Θεσσαλίας ἤρχισαν νὰ πιέζουν τοὺς ἑπαναστάτας ἐκ νότου.

Τὴν νύκτα **τῆς 3ης πρὸς 4ην Μαρτίου**, τὸ Λιτόχωρον, ἀφεθὲν ἀνευ ὑπερασπιστῶν, κατελήφθη ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐπυρπολήθη σχεδὸν ὀλοσχερῶς. Ἡ ἀπώλεια τοῦ Λιτόχωρου υπῆρξε διττῶς καταστρεπτικὴ, διότι ἐπέφερε κατακόρυφον πτώσιν τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἐθελοντῶν καὶ χωρικῶν καὶ διότι ἐστέρησε τοὺς ἑπαναστάτας τῶν ἀναμενόμενων πολεμοφοδίων. Τὴν νύκτα τῆς καταλήψεως τοῦ Λιτόχωρου, τὸ ἑλληνικὸν ἀτμόπλοιο «Βυζάντιον» ἀπεβίβαζεν εἰς τὴν κενὴν ἐπαναστατῶν παραλίαν τοῦ Λιτόχωρου φορτία πολεμοφοδίων, τὰ ὅποια δὲ ἐπρόκειτο νὰ πέσουν μετ' ολίγον εἰς χεῖρας τῶν καραδοκούντων Τούρκων.

Παρά τὰς τοπικάς επιτυχίας τῶν επαναστατῶν εἰς τὴν περιοχὴν Πιερίων, ἡ ὑπὸ τῶν Τούρκων κατάληψις τῶν παραλίων ἀπὸ τῶν εκβολῶν τοῦ Αἰλιάκμονος μέχρι τῶν εκβολῶν τοῦ Πηνειοῦ, ἀπέκοψε τὴν ἀσφαλεστέραν ὁδὸν ἀνεφοδισμοῦ. Εἰς τοῦτο συνέτεινε μεγάλως καὶ ἡ ἀνάπτυξις καθ' ὅλον τὸ μήκος τῶν ακτῶν τοῦ τούρκικου στόλου, ὁ ὁποῖος ἐτέλεθ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἀγγλου Χόβαρτ πασά.

Μετὰ τὴν πυρπόλησιν τοῦ Λιτόχωρου καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν πολεμοφοδίων, ἡ Ἐπανάστασις ἔλαβε μορφήν ανταρτοπόλεμου. Τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ επαναστατημένα χωρία ἤρχισαν νὰ καταλαμβάνονται ὑπὸ τοῦ τούρκικου στρατοῦ καὶ νὰ πυρπολῶνται, ἐνῶ οἱ ἐπαναστάται ἠναγκάζοντο νὰ τραποῦν πρὸς τὰς δυτικάς καὶ νοτίους υπώρειας τοῦ Ὀλύμπου. Κατὰ τὸν ὑποχωρητικὸν ἐλιγμὸν ἐσημείωσαν μερικάς τοπικάς επιτυχίας εἰς συμπλοκάς μὲ τουρκικά ἀποσπάσματα, ἀλλὰ ἡ πίεσις ἦτο τοιαύτη ὥστε τελικῶς ὁ Δουμπιώτης ἀπεφάσισε νὰ κινηθῆ πρὸς τὰ Χάσια διὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ τὰς διὰ Θεσσαλίας ἀποστειλ ἰομένης ὑπὸ τῆς Μακεδόνικης Επιτροπῆς ἐνισχύσεις. Κατὰ τὸ μεσολαμβάναν ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς τοῦ σώματος Δουμπιώτου διάστημα ἡ Μακεδόνικη Επιτροπὴ, παρὰ τὰς δυσχέρειας τὰς ὁποίας ἀντιμετώπιζε διὰ τὴν ταχεῖαν κα-τάρτισιν νέων σωμάτων, ἐκινήθη δραστηρίως καὶ ἐπέτυχε νὰ ἀποστείλῃ ἐντὸς τοῦ Μαρτίου τρία σώματα ὑπὸ τοὺς Γιαννακὸν Ὀλύμπιον, Κ. Κριεμάδην καὶ Χρ. Γεωργιάδην. Τελικῶς, αἱ ἀνάγκαι τῆς Επανάστασεως τῆς Θεσσαλίας ἐπέβαλον εἰς τοὺς ἐν λόγω ὀπλαρχηγούς νὰ μὴν προχωρήσουν βορειότερον, ἀλλὰ νὰ παράσχουν τὴν συνδρομὴν τῶν εἰς τοὺς ἐκεῖ ἐπαναστάτας.

Ἐν ὅψει τῆς διαμορφώσεως καταστάσεως ὁ Δουμπιώτης ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νὰ κατέλθῃ εἰς Θεσσαλίαν, μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς Μακεδονίαν, ἀφοῦ λάβῃ ἐνισχύσεις καὶ πολεμοφόδια. Εἰς τὸ Σμόκοβον συνητηθῆ μὲ τὸν Μακεδόνικης καταγωγῆς Λοχαγὸν Ἰσχύμαχον, Ἀρχηγὸν τῆς Θεσσαλικῆς Επανάστασεως. «Ἦδη ὁμως εἶχον φθάσει εἰδήσεις ὅτι μὲ τὴν ἐγκρισιν τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως εἶχεν ἀναληφθῆ πρωτοβουλία ἐκ μέρους τῆς Ἀγγλίας πρὸς κατάπαυσιν τῆς Επανάστασεως καὶ παροχὴν ἀμνηστίας.

Εἰς τὰς 19.4/1.5.1878 μὲ τὴν μεσολάβησιν τῶν Ἀγγλων Προξένων Μέρλιν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ Μπλούντ ἐξ Ἀνδριανουπόλεως ἀπεφασίσθη διακοπὴ τῶν εχθροπραξιῶν καὶ ἐντὸς ολίγου οἱ πλείστοι τῶν ἐθελοντῶν ἐπέστρεψαν εἰς τὸ ἐλεῦθερον Βασίλειον.

Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν ὁ Δουμπιώτης μὲ τὰ υπολείμματα τοῦ σώματος του, ὁ Ἐπίσκοπος Κίτρους Νικόλαος καὶ ὁ Ευάγγελος Κοροβάγκος, Πρόεδρος τῆς «Προσωρινῆς Κυβερνήσεως τῆς Μακεδονίας», μὲ αρκετοὺς Μακεδόνας πρόσφυγας. Εἰς τὴν περιοχὴν Ὀλύμπου-Πιερίων, ἐν μέσῳ τῶν καπιζόντων ερειπίων τῶν ἀπογυμνοθηέντων

χωρίων, παρέμειναν ελάχιστοι ολιγομελείς ένοπλοι ομάδες. Άλλά ό άγων εις τόν «Ολυμπον ειχε πλέον λήξει.

Ἡ αποτυχία τής Επανάστασεως τοῦ Ὀλύμπου θά πρέπει ν' άποδοθῆ πρωτίστως εις τήν άκολουθηθεϊσαν πολιτικήν όλων τών άπό τοῦ θέρου τοῦ 1875 ελληνικών κυβερνήσεων, αϊ όποιαί όχι μόνον δέν παρεϊχον ύποστήριξιν άλλά, αντιθέτως, ένήργουν κατασταλτικώς εις πάσαν πρωτοβουλιάν διά τήν προετοιμασίαν τοῦ αγώνος. «Όταν τελικώς ό Κουμουνδοῦρος έδωσε τό σύνθημα διά τήν έναρξιν της Επανάστασεως, αϊ έν Αθήναις έπαναστατικάί έπιτροπαί — ή Μακεδόνικη καί ή Κεντρική — εκινήθησαν δραστηρίως διά τήν προετοιμασίαν καί άποστολήν σωμάτων εθελοντών εις Μακεδονίαν.

Ἡ έκ τών διεθνών εξελίξεων ύπαγορευθεϊσα ταχύτης ενεργείας άπέληξεν εις σειράν καταστρεπτικών σφαλμάτων. Βασικώτερον όλων ύπήρξεν ή μη ταυτόχρονος μέ τήν άποστολήν τοῦ σώματος τοῦ Δουμπιώτου προώθησεσ μεγάλου άριθμοῦ όπλων καί πολεμοφοδίων προς έξοπλισμόν τών εντοπίων, παρ' όλον διτι εις τήν δικαιοδοσίαν τών έν Αθήναις επαναστατικών επιτροπών ύπήρχον Εκαναί ποσότητες καί όπλων καί πολεμοφοδίων.

Ἡ μη ταυτόχρονος εξέγερεσις τής Χαλκιδικής έξ άλλου επέδρασε δυσμενώς εις τήν διεξαγωγήν τών επιχειρήσεων εις «Ολυμπον. Δέν δύναται όμως νά θεωρηθῆ διά τοῦτο υπεύθυνος ή Μακεδόνικη Επιτροπή, ή όποια άπό τής πρώτης στιγμής επελήφθη τοῦ έργου τής καταρτίσεως μεγάλου σώματος ειδικώς διά Χαλκιδικήν. Ἐάν τελικώς δέν απεστάλη τό σώμα, τοῦτο οφείλεται εις τήν ταχείαν κατάρρευσιν τής Επανάστασεως τοῦ Ὀλύμπου .

Ἐν τούτοις θά πρέπει νά καταχωρηθῆ εις τό παθητικόν τής Μακεδόνικης Επιτροπής καί τοῦ Δουμπιώτου ή μη διάθεσις μικροῦ τμήματος εθελοντών, ύπό εμπειρον άξιωματικών τοῦ σώματος, προς ένίσχυσιν καί καθοδήγησιν τών Δυτικομακεδόνων επαναστατών, οϊ όποιοι ήδη άπό τά τέλη Φεβρουαρίου ειχον συγκεντρωθῆ εις τό Βούρινον ορός . Ὡς θά άναφερθῆ έν συνεχεία, ή έγκατάλειψις τών Δυτικομακεδόνων υπήρξε καταστρεπτική Όχι μόνον διά τήν εκβασιν τής Επανάστασεως τοῦ Ὀλύμπου, άλλά καί ολοκλήρου τοῦ αγώνος εις τήν Θεσσαλίαν καί ενδεχομένως καί εις τήν «Ηπειρον.

Ἐκ τών υπαρχόντων στοιχείων προκύπτει διτι δέν θά ήτο δυσχερές διά τούς επαναστάτας τής Δ. Μακεδονίας νά καταλάβουν τάς κυριωτέρας διαβάσεις άπό Μοναστηρίου μέχρι Σερβίων καί νά παρεμποδίσουν τήν κάθοδον τούρκικου στρατοῦ έκ τής Βορείου Μακεδονίας καί τοῦ Κοσσυφοπεδίου. Αναμφιβόλως μία γενική εξέγερεσις εις τήν δύσβατον όρεινήν χώραν τής Δ. Μακεδονίας θά επέφερε μεγάλην άμηχανίαν εις τούς Τούρκους καί θά ήνάγκαζε εις καθήλοσιν σημαντικές τουρκικάς δυνάμεις προοριζομένας διά τήν καταστολήν τής Θεσσαλικής Επανάστασεως.

Ἐκτος τών στρατηγικής φύσεως αδυναμιών καί σφαλμάτων έπεσυνέβησαν καί πλείστα όσα τακτικής μορφής τά όποια έπετάχυναν τήν κατάρρευσιν τής εξεγέρσεως τοῦ Ὀλύμπου. Μεταξύ αυτών θά πρέπει νά αναφερθοῦν ή μη έξασφάλισις τής γραμμής ανεφοδιασμοῦ διά θαλάσσης ή διά ξηράς, ή έλλειψις ταχείας επικοινωνίας μέ τάς Αθήνας, ή διάσπασις τοῦ σώματος τοῦ Δουμπιώτου προς έπίτευξιν σκοπών ήσσονος σημασίας, ή έγκατάλειψις τοῦ Λιτόχωρου άνευ φρουράς καί αρκετά άλλα. Ἐκ τής δλης διεξαγωγής τοῦ α-γώνος προκύπτει διτι δέν ύφίστατο έκ τών προτέρων έπιτελικόν σχέδιον καθορίζον τούς αντικειμενικούς σκοπούς τοῦ σώματος, ό δέ Δουμπιώτης δέν φαίνεται νά ήτο προετοιμασμένος διά τήν διεξαγωγήν ανορθόδοξου αγώνος, ως άπήτουν αϊ περιστάσεις.

Πάντως δι' όλα τά ανωτέρω ύπάρχει το βασικόν έλαφρυντικόν, διτι ή Ἐπανάστασις τοῦ Ὀλύμπου — όπως άλλωστε καί αϊ επαναστάσεις Ηπείρου καί Θεσσαλίας — ειχεν άρχήθεν όργανωθῆ ως επιβοηθητική τής ενεργείας τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ό όποιος θά εισέβαλλε εις τήν Θεσσαλίαν.

Ὁ στρατός όμως άνεκλήθη, ως ειδομεν, ένώ διά λόγους γενικωτέρας πολιτικής σκοπιμότητας, ή Κυβέρνησις Κουμουνδοῦρου επέτρεψε καί ενίσχυσε κρυφίως τήν έναρξιν καί επέκτασιν τών επαναστάσεων. Ἐγνώριζε βεβαίως ό Κουμουνδοῦρος ότι διά μόνης τής άποστολής ολίγων σωμάτων εθελοντών έκ τής ελευθέρας Ελλάδος καί τής ταυτοχρόνου εξεγέρσεως τών υποδούλων Ελλήνων δέν ήτο δυνατή ή άπελευθέρωσις ούτε τής Θεσσαλίας, ούτε τής Ηπείρου, ούτε τής Μακεδονίας. «Ηλπίζεν όμως ό πολύπειρος γηραιός πολιτικός, διτι έκ τής επιτυχούς διεξαγωγής τοῦ αγώνος ή τής τυχόν βιαίας καταστολής του θά έδημιουργούντο εύνοικαί υπέρ τοῦ Ελληνισμοῦ εντυπώσεις εις τό έξωτερικόν, γεγονός τό όποιον θά ενίσχυε τήν διπλωματικήν θέσιν τής Ελλάδος κατά τήν ένοπιον τοῦ Ευρωπαϊκοῦ Συνεδρίου προβολήν τών ελληνικών εθνικών διεκδικήσεων.

Ἡ εύστροφος πλὴν όμως ταχεία διαφοροποίησις τής πολιτικής τής Κυβερνήσεως Κουμουνδοῦρου δέν ειχεν ως συνέπειαν καί τήν άνάλογον προσαρμογήν τής οργανώσεως καί τής διευθύνσεως τοῦ επαναστατικοῦ αγώνος. Ὡς έκ τούτου ή καταστολή τής Επανάστασεως εις σχετικώς σύντομον χρόνον πρέπει νά θεωρηθῆ ως φυσιολογικόν έπακόλουθον.

*Οι Παραπομπές και τα έγγραφα εποχής περιέχονται στο βιβλίο.

**του Ευάγγελου Κωφού
Η Επανάσταση της Μακεδονίας κατά το 1878, ΣΕΛ 30-37
ΙΜΧΑ, 1969**

Πηγή: [Ακρίτας της Μακεδονίας](#), [Αβέρωφ](#)